

Esplanadien kokeilun huoltoliikenteen seuranta 2023

30.10.2023

Helsinki

Sisällys

Huoltoliikenteen seuranta.....	3
Esplanadien kokeilu	3
Miksi huoltoliikennettä seurataan.....	3
Miten huoltoliikennettä seurataan	3
<i>Paikan päällä tapahtuva havainnointi.....</i>	<i>4</i>
<i>Pohjoisesplanadin videotallenteet.....</i>	<i>4</i>
Huoltoliikenteen tilanne ennen kokeilua.....	5
Paikan päällä tapahtuva havainnointi sekä videotallenteet.....	5
<i>Eteläesplanadi</i>	<i>5</i>
<i>Pohjoisesplanadi.....</i>	<i>5</i>
Yhteenveto "ennen" -tilanteesta.....	6
Kokeilun aikainen huoltoliikenne	7
Paikan päällä tapahtuva havainnointi sekä videotallenteet.....	7
<i>Eteläesplanadi</i>	<i>7</i>
<i>Pohjoisesplanadi.....</i>	<i>7</i>
Yhteenveto kokeilun aikaisesta tilanteesta.....	8
Lopuksi.....	9
Yhteenveto.....	9
Kehitysehdotukset.....	9

Huoltoliikenteen seuranta

Esplanadien kokeilu

Helsingin ydinkeskustan kävely-, oleskelu- ja pyöräilyalueet ovat laajenneet kesäkuusta 2023 lähtien. Kokeilun on määrä jatkua alustavan suunnitelman mukaan syksyyn 2024, mutta ajanjaksoa voidaan muuttaa saatujen kokemusten perusteella.

Väliaikaisia kävely- ja pyöräilyalueita on toteutettu Esplanadeilla, Kasarmikadulla, Erottajankadulla, Korkeavuorenkadulla Designmuseon edustalla ja Lönnrotinkadulla. Kokeiluluontoisista muutoksista kerätään tietoa valmisteilla olevaan ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Esplanadien kokeilussa Etelä- ja Pohjoisesplanadien ajoradat muutettiin yksikaistaisiksi. Huoltoliikenteen edellytykset pyrittiin turvaamaan säilyttämällä lastaus- ja taksipaikat molemmilla kaduilla. Pohjoisesplanadilla jalkakäytävää levennettiin väliaikaisin rakentein, kun taas Eteläesplanadilla ajoradalta vapautuvaa tilaa hyödynnettiin siirtämällä pyörätie puistosta ajoradan viereen, jotta jalankulku ja pyöräliikenne erottuisivat paremmin toisistaan.

Miksi huoltoliikennettä seurataan

Esplanadien kokeiluja suunniteltiin yhdessä alueen toimijoiden ja kaupunkilaisten kanssa. Tavoitteena oli saada tietoa ja kokemuksia keskustan kehittämisen pohjaksi pitemmälläkin tähtäimellä.

Esplanadin alueen yritykset ja kiinteistönomistajat kutsuttiin mukaan suunnittelemaan kävely- ja oleilualueiden toteutusta, jotta kokeilu tukee toimijoiden tarpeita. Laajenevia kävelyalueita suunniteltiin työpajoissa.

Työpajojen aiheita olivat muun muassa:

- toimijoiden tarpeet
- tilankäyttö
- kalusteet ja kasvillisuus Esplanadeilla
- suunnitelmaluonnosten esittely.

Näissä työpajoissa nousi esiin erityisesti Esplanadien alueiden toimijoiden huoli huoltoliikenteen toimivuuden varmistamisesta. Tämän johdosta kokeilun suunnitelmissa varattiin huoltoliikenteelle vastaava määrä paikkoja kuin kokeilua edeltäneessä tilanteessa. Tämän lisäksi päätettiin myös toteuttaa tarkempaa huoltoliikenteen seurantaa, jotta voidaan varmistaa huoltoliikenteen toiminta Esplanadien toimijoille nyt ja tulevaisuudessa.

Miten huoltoliikennettä seurataan

Esplanadien huoltoliikenteen seurantaa toteutetaan sekä ennen kokeilun aloitusta, että kokeilun ollessa käynnissä vertailtavan aineiston saamiseksi. Ennen -tarkastelut on toteutettu huhtikuussa 2023. Jälkeen -tarkastelut toteutettiin elo- ja syyskuussa 2023. Huoltoliikenteen seuranta jatkuu läpi kokeilun. Seuranta toteutetaan paikan päällä suoritettavilla havainnoinneilla, Pohjoisesplanadilta otetuilla tallenteilla sekä toimijakyselyllä sekä -haastatteluilla. Tässä raportissa esitetään tulokset havainnoinneista ja tallenteista, toimijakyselyn tulokset esitetään myöhemmin osana laajempaa alueen elinkeinoelämän näkemyksiä koskevaa raporttia.

Paikan päällä tapahtuva havainnointi

Kokeilua edeltäneet paikan päällä tehdyt havainnoinnit suoritettiin huhtikuussa torstaina 6.4. sekä tiistaina 11.4. Havainnointipäivät sisälsivät kaksi kolmen tunnin mittaista havainnointijaksoa kello 8–11 sekä 12–15. Sekä Eteläesplanadilla että Pohjoisesplanadilla oli yksi havainnoija tämän jakson ajan seuraamassa huoltoliikenteen toimivuutta. Mikäli alueella havaittiin tapahtumia, merkattiin niiden sijainti kartalle havainnointilomakkeeseen. Havainnointijakson aikana seurattiin kolmea eri osa-aluetta:

- huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle
- pysäköintiä huoltoliikenteen paikoille
- liikenteen pysäyttämistä ajoradalla huoltoliikenteen vuoksi

Yllä mainittujen asioiden lisäksi, seurattiin mahdollisia huoltoliikenteen ongelmakohtia sekä mahdollisia syitä huoltoliikenteen toimimattomuudelle. Tämän havainnoinnin yhteydessä selvitettiin muun muassa ajettiin huoltoajoneuvoilla jalkakäytävälle siksi, että huoltoliikenteelle osoitetut paikat olivat varattuja luvattoman pysäköinnin vuoksi.

Kokeilun aikaiset paikan päällä tehtävät havainnoinnit toteutettiin tiistaina 1.8. sekä perjantaina 1.9. Havainnoinnit toteutettiin vastaavalla tavalla kuin kokeilua edeltävät seurannat.

Pohjoisesplanadin videotallenteet

Pohjoisesplanadilta kerättiin videotallenteet ennen kokeilun alkua ja kokeilun käynnistyttyä. Ajanjakso ennen kokeilua nauhoitettiin maanantaina 3.4. sekä keskiviikkona 12.4. klo 8–17 välisenä aikana. Kokeilun käynnistymisen jälkeen videot nauhoitettiin maanantaina 14.8. sekä keskiviikkona 16.8. klo 8–17 välisenä aikana.

Aineiston yhtenäisyyden takaamiseksi, tehtiin videotallenteille paikan päällä tapahtuvaa havainnointia vastaava tarkastelu kello 8–11 sekä 12–15 välisiltä ajanjaksoilta. Videotallenteet eivät kattaneet koko Pohjoisesplanadin kokeilualuetta. Tallenteilta oli myös haastavaa todentaa tapahtumien tarkkoja sijainteja. Tämän vuoksi videotallenteet toimivat lähinnä täydentävänä aineistona.

Huoltoliikenteen tilanne ennen kokeilua

Paikan päällä tapahtuva havainnointi ja videotallenteet

Eteläesplanadi

Eteläesplanadi 20–24:ssa sijaitseva Hauki -kortteli Erottajankadun ja Korkeavuorenkadun välissä osoittautui kokeilua edeltäneissä tarkasteluissa suurimmaksi ongelmakohtaksi. Korttelin osuudella havaittiin tarkastelujaksojen aikana huomattava määrä huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle. Erityisesti korttelissa sijaitsevan päivittäistavaraliikkeen eteen ajettiin usein jalkakäytävälle, sillä siinä ei sijainnut huoltoliikenteen pysäköintipaikkaa. Auto ajettiin jalkakäytävälle, jotta saatiin pysäköityä suoraan liikkeen edustalle. Myös liikenteen pysäyttämistä ajoradalla huollon vuoksi esiintyi. Välillä syynä oli se, että kaikki huoltoliikenteelle varatut paikat olivat varattuja, mutta tämä ei aina ollut selitys tapahtumalle.

Toinen vilkkaampi osio Eteläesplanadilla oli ravintola Savoy'n rakennuksen edusta Kasarmikadun kulmassa. Valtaosa havaitusta tapahtumista sujui sääntöjen mukaisesti, mutta kohteen todettiin olevan erityisesti taksien saattoliikenteen kovassa käytössä. Taksit joutuivat usein myös odottelemaan kyytiläisiään hetken, pelkän nopean pysähdyksen sijaan.

Muilta osin Eteläesplanadin huoltoliikenteen väärinkäytöksen tapahtumat olivat yksittäisiä ja huoltoliikenteelle varattujen alueiden määrä riittävä. Liikenteen pysäyttämistä ajoradalla huollon vuoksi tapahtui satunnaisesti. Huoltoliikenteen todettiin olevan länsipäädyn korttelia lukuun ottamatta suhteellisen vähäistä Eteläesplanadilla.

Pohjoisesplanadi

Pohjoisesplanadilla huoltoajo keskittyi vahvasti Keskuskadun sekä Kluuvikadun väliselle alueelle. Liikenne oli selkeästi vilkkainta Hotelli Kämpin edustalla. Edustalla oli lastauksen ja purun lisäksi myös paljon saattoa ja noutoa, sekä takseilla että henkilöautoilla. Hotellin edessä oleva huoltotasku oli usein täynnä. Lastauksen lisäksi, käytettiin kyseistä huoltotaskua paljon luvattomaan pysäköintiin. Saattoliikenne ajoi usein jalkakäytävälle, mihin saattoi ajoittain vaikuttaa se, että huoltotasku oli täynnä. Myös lastausliikenne joutui välillä ajamaan jalkakäytävälle taskun ollessa täynnä. Jalkakäytävälle ajoon saattoi myös vaikuttaa se, että yhteys Kluuvikadulle oli tilapäisesti poikki ainakin toisena havainnointipäivänä.

Toinen ongelmallinen kohta oli Mikonkadun risteyksessä, jossa tapahtui huomattava määrä huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle. Ajoittain lähimmät huoltoliikenteelle osoitetut paikat olivat täynnä, mutta tämä ei aina ollut jalkakäytävälle ajon syy, vaan tätä esiintyi myös paikkojen ollessa tyhjänä. Syynä oli oletettavasti se, että ajoneuvo haluttiin pysäyttää mahdollisimman lähelle lastauspaikkaa, sillä molempiin suuntiin huoltoliikenteelle osoitetut paikat sijaittivat korttelin toisessa päässä.

Huoltoliikenteelle osoitetuille paikolle luvaton pysäköiminen oli selkeä ongelma Pohjoisesplanadilla. Myös huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle esiintyi usein. Ainakin osana kerroista syynä vaikutti olevan tahto saada auto suoraan oven eteen, eikä se, että huoltoliikenteelle osoitetulla paikalla ei olisi tilaa pysäyttää. Liikenteen pysäyttämistä ajoradalla huollon vuoksi tapahtui satunnaisesti.

Yhteenveto ennen -tilanteesta

Huoltoliikenteen pysähtymispaikkojen sijaintia sekä niiden riittävyyttä olisi hyvä tarkastella Eteläesplanadin länsipään korttelin kohdalla, sekä Pohjoisesplanadilla hotelli Kämpin sekä Mikonkadun risteyksen kohdalla.

Huoltoliikenteen paikoille tapahtuva laitton pysäköinti oli myös selkeä ongelma, etenkin Pohjoisesplanadilla, jonka vähentämiseksi tulisi kehittää toimenpiteitä. Havainnointien tuloksista ilmeni selkeästi, että mahdollisuus pysäköidä ajoneuvo suoraan oven eteen tai mahdollisimman lähelle määränpäättä koettiin tärkeäksi, ja usein liikennesääntöjä rikottiinkin tämän vuoksi, vaikka läheisellä huoltoliikenteelle osoitetulla paikalla olisi ollut tilaa.

Kokeilun aikainen huoltoliikenne

Paikan päällä tapahtuva havainnointi ja videotallenteet

Eteläesplanadi

Ennen -tilanteessa tehtyjen havainnointien tapaan, osoittautui Eteläesplanadi 20–24:ssa sijaitseva Hauki-kortteli kadun ongelmakohtaksi huoltoliikenteen osalta. Alueella oli paljon erityisesti ravintoloiden huoltoliikenteen ajoa ja pysähtymistä jalkakäytävälle. Tämän lisäksi, alueella esiintyi paljon luvatonta pysäköintiä huoltoliikenteelle tarkoitetuille paikoille, mutta tämä näytti pääosin olevan hyvin lyhytaikaista. Hauki -korttelissa on useampia huoltoliikenteelle osoitettuja paikkoja, mutta tästä huolimatta esiintyi ajoa ravintoloiden terrassien väliselle alueelle jalkakäytävän yli huomattavan paljon. Tämän vuoksi, voisi olla tarpeellista miettiä onko huoltopaikkoja tarpeeksi. Toisinaan huoltopaikat näyttivät olevan täynnä sen lisäksi, että aukealla tilalla jalkakäytävän ja rakennusten välissä oli huoltoajoa.

Toisaalta huoltoajoa jalkakäytävälle oli tällä alueella myös silloin, kun huoltoajon paikkoja oli vapaana. Osatekijänä tähän on todennäköisesti se, että huoltoajoa tehdessä halutaan päästä mahdollisimman lähelle ovea, jolloin huoltopaikkojen määrän lisääminen ei välttämättä parantaisi tilannetta.

Liikenne ruuhkautui tässä Eteläesplanadin Hauki -korttelissa kerran noin minuutiksi, kun huoltoajojoutui odottamaan pääsyä huoltotaskuun sen ollessa täynnä muita huoltoajoneuvoja. Tästä ei kuitenkaan näyttänyt aiheutuvan liikenteelle suurempia ongelmia.

Tätä Eteläesplanadin länsipäädyn Hauki -korttelia lukuun ottamatta huoltoliikenne Eteläesplanadilla näytti kokeilun aikana sujuvan hyvin. Huoltoliikenteelle varattuja paikkoja näytti tätä läntisintä korttelia lukuun ottamatta olevan riittävästi huolimatta luvattomasta pysäköinnistä eikä alueella näkynyt muuten olevan jalkakäytävälle ajoa kuin kerran Eteläesplanadi 18:n edessä. Ravintola Savoy'n edessä olevan huoltotaskun osalta on saatu palautetta, että tämä ei ole riittävä rakennukseen tulevan ja lähtevän taksiliikenteen harjoittamiseen. Kyseisen huoltotaskun ei kuitenkaan havaittu ruuhkautuvan kyseisten havainnointien aikana.

Pohjoisesplanadi

Pohjoisesplanadin huoltoliikenne vaikutti kokeilun myötä rauhoittuneen huomattavasti. Erityisesti huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle näytti olevan selkeästi vähemmän kuin ennen katukokeilua. Ainoa Pohjoisesplanadin alueella havainnoinnin aikana tapahtunut huoltoliikenteen ajo jalkakäytävälle olikin osittainen peruutus jalkakäytävälle tässä sijaitsevan huoltotaskun ollessa täynnä.

Toisaalta alueella havaittiin yhä reilusti luvatonta pysäköintiä huoltoliikenteelle varatuille paikoille. Luvatonta pysäköintiä havaittiin etenkin Keskuskadun ja Mikonkadun välisessä Gaselli-korttelissa sijaitsevilla huoltotaskuissa. Vaikka luvaton pysäköinti oli pääasiassa hyvin lyhytaikaista, saattoi se välillä kestää jopa yli tunnin. Koska huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle aiheutui vain tilanteessa, joissa huoltotaskut olivat täysiä, voisi olla mielekästä miettiä kuinka valvoa tehokkaammin huoltoliikenteen paikkojen käyttöä asiointiin, jotta ne ovat vapaina nimenomaan huoltoliikenteelle.

Yhteenveto kokeilun aikaisesta tilanteesta

Kokonaisuudessaan Esplanadien huoltoliikenne vaikuttaa rauhallisemmalta kuin ennen kokeilua. Erityisesti kokeilu on onnistunut vähentämään huoltoajon pysäköintiä jalkakäytävälle, mikä luultavasti johtuu jalkakäytävälle ajon vaikeutumisesta sitä reunustavien uusien oleskelualueiden ja terassien vuoksi. Pääasiallisena ongelmana tuntuu olevan luvaton pysäköinti huoltoliikenteen paikoille, joka vaatisi toimenpiteitä erityisesti Eteläesplanadin länsipäässä ja Pohjoisesplanadilla länsipään Gaselli-korttelissa sekä Hotelli Kämpin edustalla.

Lopuksi

Yhteenveto

Eteläesplanadin länsipäädyssä, Eteläesplanadi 20–24:ssa sijaitseva Hauki-kortteli havaittiin ongelmalliseksi sekä ennen, että kokeilun aikana. Huoltoliikenteelle osoitettuja paikkoja päätettiin Esplanadien kokeilun ajaksi lisätä tätä edeltävään tilanteeseen nähden huoltoliikenteen havainnoinneista huhtikuussa saatujen tulosten pohjalta. Jo ennen kokeilua havaittiin, että huoltoliikenteelle varattu tila ei ollut riittävä ja tässä korttelissa esiintyi runsaasti huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle sekä luvattomia pysäköintiä huoltoliikenteen paikoille. Elo- ja syyskuun havainnoinneissa Hauki -korttelissa havaittiin sekä huoltoliikenteen paikkojen olevan täynnä, että autoja olevan pysäköitynä jalkakäytävälle. Tämä viittaisi huoltoliikenteelle osoitettujen paikkojen riittämättömyyteen kyseisessä korttelissa. Toisaalta huoltoajoa jalkakäytävälle oli tällä alueella myös silloin, kun huoltoajon paikkoja oli vapaana. Osatekijänä tähän on todennäköisesti se, että huoltoajoa tehdessä halutaan päästä mahdollisimman lähelle ovea, jolloin huoltopaikkojen määrän lisääminen ei välttämättä parantaisi tilannetta. Luvattoman huoltoliikenteen paikoille tapahtuvan pysäköinnin tehokkaampi valvonta voisi parantaa tilannetta niin, että varmistettaisiin huoltoliikenteen paikkojen vapaana pysyminen sille osoitettuun tarkoitukseen.

Ravintola Savoy'n edessä olevan huoltotaskun osalta on saatu palautetta, että tämä ei ole riittävä rakennukseen tulevan ja lähtevän taksiliikenteen harjoittamiseen. Kyseisen huoltotaskun ei kuitenkaan havaittu ruuhkautuvan kyseisten havainnointien aikana, mihin saattaa vaikuttaa esimerkiksi havainnointien kellonajat. Lisää kokemuksia tähän liittyen saataneen elinkeinoelämän seurannan yhteydessä tehtävien kyselyiden sekä haastatteluiden yhteydessä.

Hotelli Kämpin kulmalla tapahtui runsaasti jalkakäytävälle ajavaa huoltoajoa kokeilua edeltävien havainnointien aikana. Jalkakäytävälle ajettiin usein myös sellaisissa tapauksissa, kun huoltoliikenteelle merkityssä kohdassa parin metrin päässä olisi ollut hyvin tilaa pysäyttää. Toisaalta tämä kohta oli myös suurimpia luvattoman pysäköinnin ongelmakohtia. Kokeilun aikaisessa tilanteessa, oli jalkakäytävälle tapahtuva huoltoajo vähentynyt huomattavasti ja tätä tapahtuikin enää vain hyvin harvakseltaan. Tähän voi mahdollisesti olla syynä jalkakäytävälle ajon vaikeutuminen kokeilun levennysrakenteiden myötä. Luvaton pysäköinti havaittiin myös kokeilun aikana suureksi ongelmaksi tässä sekä viereisen korttelin huoltotaskuissa. Havainnointien aikana ei kuitenkaan havaittu tilanteita, joissa huoltoliikenne ei väärin pysäköinnin vuoksi mahtunut lastaamaan haluamaansa huoltotaskuun. Videotallenteissa, havaittiin yksi vastaava tapahtuma Hotelli Kämpin edustalla, jolloin auto joutui puoliksi peruuttamaan huoltotaskusta jalkakäytävälle.

Kehitysehdotukset

Huoltoliikenteen havainnoinneista nousi esiin selkeä tarve tehostaa pysäköinninvalvontaa Esplanadien alueella huoltoliikenteen paikoille tapahtuvan luvattoman pysäköinnin kitkemiseksi. Mahdollisia muita keinoja luvattoman huoltoliikenteen paikoille pysäköinnin tulee myös pohtia.

Esplanadeilla tehdyissä havainnoinneissa korostui myös tarve saada ajoneuvo pysäköityä mahdollisimman lähelle määränpäättä, mieluiten suoraan oven eteen, vaikka lähellä olisi ollutkin vapaa huoltoruutu. Mahdollisen lähetyksen tai kuorman koolla ei vaikuttanut olevan tässä suurta merkitystä. Kokeilun myötä rakennettujen levennysalueiden voi todeta kitkeneen tämän tarpeettoman jalkakäytävälle ajon pois, kun jalkakäytävälle ei ole voinut enää ajaa kokeilualuetta rajaavien ruukkujen vuoksi. Lopulliseen toteutukseen tulee pohtia vaihtoehtoa, jossa kiireisimmille alueille sijoitettaisiin useampia pienempiä huoltotaskuja aikaisempaa tiheämmin. Tämä voisi pienentää kiusausta ajaa auto jalkakäytävälle huoltoliikenteen ajaksi. Myös tehostetun pysäköinninvalvonnan avulla voitaisiin puuttua jalkakäytävällä tapahtuvaan pysäköintiin.

Paikan päällä tehdyn havainnoinnin sekä videotallenteiden perusteella voidaan päätellä, että huoltoliikenne noudattaa lähtötilannetta paremmin liikennesääntöjä, ja jalankulun turvallisuus on parantunut kokeilun myötä Esplanadien alueella. Haitallinen jalkakäytävälle ajo on vähentynyt huomattavasti kokeilun myötä ja ajoneuvon pysäyttämistä ajoradalle ei juurikaan esiinny.

Huoltoliikenteen ei havainnointien aikana huomattu ruuhkautuneen niin, etteivät ajoneuvot olisi tilanpuutteen vuoksi päässeet lastaamaan tai purkamaan kuormaa haluamaansa kohteeseen. Huoltoliikenne ei aiheuttanut muulle autoliikenteelle merkittävää haittaa ennen kokeilua tai kokeilun aikana. Alueen toimijoille osoitetussa kyselyssä puolet toimijoista kokivat huoltoliikenteen olosuhteiden vaikeutuneen lähtötilanteesta. Kyselytutkimuksen mukaan myös huoltoliikkeiden edustajat kokivat, että huoltoliikenteelle löytyy alueelta paikkoja entistä heikommin. Sen sijaan tämän tutkimuksen tulokset eivät osoita huoltoliikenteen toimivuudessa tapahtuneen muutosta lähtötilanteeseen. Pysäköinti huoltoliikenteen paikoille oli lähtötilanteessa ja kokeilun aikana samalla tasolla.

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön
toimiala
Miia Luoma
Inari Gustafsson**

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641

www.hel.fi